

Vážená paní
Mgr. Marie Chovanová
ředitelka
Klokánek – Zařízení pro děti vyžadující
okamžitou pomoc
Láskova 1803
148 00 Praha 4 – Chodov
marie.chovanova@fod.cz

Sp. zn. 15/2016/NZ/LT
Datum 5. prosince 2016

Vážená paní ředitelko,

dne 30. září 2016 mi bylo doručeno Vaše vyjádření ke zprávě ze systematické návštěvy zařízení Klokánek Láskova, za které Vám děkuji. S Vaším vyjádřením a přijatými opatřeními většinou souhlasím. Musím se však vyjádřit k následujícím bodům.

Bod 3

S ohledem na Vaše vyjádření k bodu 3 Vás chci požádat o sdělení konkrétního termínu, k němuž bylo stanoveno nalezení pěstounské rodiny pro sourozence N., O., P. a Q.

Dále si Vás dovoluji požádat o zaslání podrobnějších informací ohledně jednání o nařízení ústavní výchovy sourozencům N., O., P. a Q.

Bod 4.2

Uvádíte, že dle „Pravidel pro rodiče“ má ředitel právo omezit návštěvy (trvání i četnost). Chci Vás upozornit, že pouze soud může omezit právo rodiče osobně se stýkat s dítětem. Žádám Vás proto o zaslání aktuálních „Pravidel pro rodiče“, abych mohla posoudit, zda v nich zařízení zohlednilo mé opatření.

Bod 4.3

Ve svém vyjádření k bodu 4.3 uvádíte, že omezení četnosti návštěv u konkrétních dětí „zařízení vykonávalo na základě písemné žádosti – doporučení OSPOD s ohledem na konkrétní situaci, která vznikla, a bylo nutné ji okamžitě řešit“. Musím Vás upozornit, že omezit právo rodiče osobně se stýkat s dítětem, čili omezit četnost návštěv, může pouze soud.¹ Orgán sociálně-právní ochrany musí respektovat právní úpravu a nemůže požadovat po zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, aby upravilo či omezilo právo rodiče osobně se stýkat s dítětem. Žádost či doporučení orgánu sociálně-právní ochrany Klokánku, aby omezil právo rodiče se osobně stýkat s dítětem, Klokánek nezavazuje k tomu, aby postupoval v rozporu s právní úpravou. Klokánek by v takovém případě měl orgán sociálně-právní ochrany upozornit, že se jeho žádostí/doporučením nesmí řídit s tím, aby orgán sociálně-právní ochrany postupoval v souladu se zákonem a podal soudu návrh na úpravu či omezení styku rodičů s dítětem, což je jeho zákonné oprávnění.² Upozorňuji

1 ustanovení § 891 odst. 2 občanského zákoníku

2 ustanovení § 14 odst. 1 písm. b) zákona o sociálně-právní ochraně dětí

také na to, že dříve než orgán sociálně-právní ochrany podá soudu návrh, je povinen využít zákonné nástroje, které mohou a mají vést k tomu, aby k omezení styku nemuselo dojít.

Vidím jako vhodné, aby zařízení metodicky upravilo, jak postupovat v případě, kdy na základě žádosti/doporučení orgánu sociálně-právní ochrany či na základě vlastního pozorování a zjištění bude chtít, aby soud upravil styk rodiče s dítětem. Zároveň Vás žádám o zaslání této metodické úpravy.

Bod 4.4

K tomuto bodu uvádíte, že se návštěvy s dohledem třetí osoby konaly na písemnou žádost orgánu sociálně-právní ochrany. Opět musím upozornit na to, že určit podmínky styku dítěte a rodičů, včetně určení osob, které se smějí styku účastnit, může pouze soud.³ Má-li tedy orgán sociálně-právní ochrany informace nasvědčující tomu, že je vhodné pro děti zajistit při návštěvách asistenci či dohled, musí podat soudu podnět. Žádost orgánu sociálně-právní ochrany nezbavuje Klokánek povinnosti respektovat zákonnou úpravu a Klokánek nemůže této žádosti vyhovět. Musí upozornit orgán sociálně-právní ochrany na to, co má dělat, případně může samo zařízení podat soudu podnět, aby určil podmínky styku rodičů a dítěte.

Výše uvedené nemění nic na tom, co jsem uvedla ve své zprávě, a to že „může ale nastat situace, kdy si návštěva rodinného příslušníka či jakéhokoli jiného člověka vyžaduje situačně a výjimečně asistenci. Tam si lze představit, že personál průběh návštěvy monitoruje, zapíše své pozorování obligatorně do dokumentace a následně vyhodnotí. Předmětem pozorování může být ovlivňování a manipulace dítěte, stresování, vyřizování si účtů. Obava o nejlepší zájem dítěte má v tomto případě **přechodný jednorázový charakter**, a pokud se potvrdí, musí se zařízení obrátit na soud. Vždy je však vhodné s dětmi hovořit o pocitech z návštěvy, vyhodnotit, jak na ni dítě reaguje, a na základě tohoto hodnocení případně podniknout další kroky, které jsou v souladu s právní úpravou“.

Vidím jako vhodné, aby zařízení metodicky upravilo, jak postupovat v případě, kdy na základě žádosti/doporučení orgánu sociálně-právní ochrany či na základě vlastního pozorování a zjištění bude chtít, aby soud určil osoby, které se účastní styku dítěte a rodičů. Zároveň Vás žádám o zaslání této metodické úpravy.

Bod 6.3

Uvádíte, že dobu propustek v pátek od 15:00 hodin do neděle do 15:00 hodin považujete s ohledem na to, že zákon nestanoví délku propustek, za přiměřenou s ohledem na provoz zařízení. Páteční odjezd je podmíněn, mimo jiné, chytáním oblečení dětí dle počasí a délky pobytu. Nedělní návrat pak přípravou do školy, psaním úkolů, případně účasti na společných aktivitách. I když uvádíte, že přihlédnete na potřeby rodičů a zájem a potřeby dětí a že se přizpůsobujete individuálním možnostem, vymezení propustek může být snadno v rozporu se zájmy a potřebami dětí, a to i s ohledem na odůvodnění. Provozní důvody zařízení nemohou být určující pro to, kdy dítě odjede na propustku a kdy se vrátí. Oblečení si může dítě přichystat samo či s pomocí personálu v předstihu již ve čtvrtek odpoledne, aby mohl odjet na propustku/dovolenku ihned po skončení školního vyučování a obědě, pokud to bude dítěti a rodičům vyhovovat. Úkoly může dítě psát o víkendu s rodiči, čímž budou tyto zapojeni do žádoucí interakce s dítětem. Společný pobyt s rodiči je zpravidla pro dítě důležitější než účast na společných aktivitách v zařízení. Dítě by mělo mít možnost strávit

3 ust. a nov. § 888 občanského zákoníku

s rodiči nedělní odpoledne a do zařízení se vrátit s ohledem na svůj věk v neděli v podvečer, starší děti klidně i večer.

Navrhuji změnit text „Pravidel doporučení“ s tím, aby doba odjezdu a příjezdu byla vždy individuálně domluvena mezi rodiči a zařízením s tím, že je třeba respektovat individuální potřeby dítěte a současně umožnit, aby dítě trávil s rodiči co nejvíce času.

Bod 7.1

Dle Vašeho vyjádření navštívil zaměstnanec obce s rozšířenou působností zařazený do obecního úřadu sourozence T. a U. dne 28. srpna 2014 a poté až po 15 měsících. Musím se zeptat, jak probíhala během oněch patnácti měsíců spolupráce zařízení s orgánem sociálně-právní ochrany a zda ho zařízení upozornilo na zákonnou povinnost navštívit dítě dle potřeby, nejméně však jednou za tři měsíce?

Vidím jako vhodné metodicky upravit postup zařízení směrem k orgánu sociálně-právní ochrany v případě, že tento neplní svou povinnost. Z metodiky by mělo být zřejmé, kdo a co má směrem k orgánu sociálně-právní ochrany udělat. Zároveň Vás žádám o zaslání této metodické úpravy.

Bod 7.2

Uvádíte, že zařízení žádá o zaslání individuálního plánu ochrany zpravidla po měsíci od umístění dítěte. Domnívám se, že je namístě žádat o zaslání plánu bezodkladně při umístění dítěte. Není důvod pro měsíční prodlevu. Plán obsahuje důležité informace o dítěti a jeho situaci, které zpravidla není kde jinde získat.

Navrhuji zařízení metodicky upravit postup pro získání individuálního plánu ochrany. Zároveň Vás žádám o zaslání této metodické úpravy.

Bod 7.3

Souhlasím s Vaším vyjádřením, že v případě, kdy rodiče mají zájem o spolupráci, zapojují se do tvorby individuálního plánu. Zařízení by však mělo být schopno doložit, že vyvinulo úsilí směřující k tomu, aby všechny rodiče seznámilo s významem a důležitostí jejich zapojení do individuálního plánování. Například tím, že jim zašle dopis, zatelefonuje a opakovaně se je bude snažit přesvědčit, aby se zapojili do tvorby individuálního plánu.

Zařízení by mělo vytvořit metodický postup, který by upravoval postup pro jednání s rodiči, kteří sami od sebe nejsou iniciativní a nezapojují se do tvorby individuálního plánu.

Bod 9.1

V dokumentaci dítěte H. nebyly žádné informace o tom, že zařízení informovalo jeho matku o jeho zhroutení, ani o tom, že si zařízení vyžádalo od ošetřující lékařky nezbytné informace k zajištění péče o ně. Pokud by tedy zařízení vedlo záznamy o jednotlivých krocích, které v zájmu dítěte podniká, prokázalo by, že zabezpečuje odborné poradenství a pomoc.

Bod 9.2

Nikterak nechci zpochybňovat doporučený postup lékaře spočívající v zaznamenávání křížků v kalendáři. Nepovažuji však za vhodné, aby kalendář visel na zdi a všem dětem byla

evidence problému na očích. Jako vhodnější se mi jeví vedení evidence způsobem, kdy je dostupná jen personálu.

Nezbytnost navázat spolupráci dítěte A. s psychiatrem vyplývala z odborného posudku. Pokud jí matka bránila, mělo zařízení respektovat odborný posudek a samo se obrátit (nebo ve spolupráci s orgánem sociálně-právní ochrany) na soud ve věci ustanovení „ad hoc“ opatrovníka pro zajištění souhlasu s poskytováním zdravotních služeb.

Uvádíte, že vzhledem k tomu, že dítě A. chodilo na víkendové propustky k rodičům, kteří odmítali podávat léky, bylo vyšetření s následnou medikací naprosto kontraproduktivní. Zde musím upozornit na to, že i rodiče mají povinnost dodržovat navržený individuální léčebný postup,⁴ pokud by s poskytováním zdravotních služeb vyslovil souhlas „ad hoc“ opatrovník. Pokud by ale rodiče během propustek léky nepodali, bylo by namístě řešit situaci s lékařem a případně i upozornit orgán sociálně-právní ochrany na to, že rodiče nedodržují navržený léčebný postup.

Zajištění doporučeného odborného vyšetření dítěti vidím jako zásadní. Může-li souhlas zajistit pouze opatrovník, musí zařízení dát podnět soudu, aby ho ustanovil.

Bod 11. 1

Jsem si vědoma toho, že nastávají situace, kdy matka dítěte jakoukoliv spolupráci odmítá. Zařízení by však mělo mít zdokumentovány konkrétní kroky, které učinilo směrem k matce a které by svědčily o zajištění nácviku rodičovských dovedností. Řádně vedená dokumentace umožní zařízení vyhodnocovat jednotlivé kroky a případně je přehodnotit a zvolit jiné, které povedou k úspěšnému řešení problému.

Bod 12

Existují zámky či obdobné mechanismy, kdy lze z prostoru toalety či koupelny pomocí pevně uchyceného otočného mechanismu zajistit „uzamčení“. Naopak v případě potřeby otevření dveří zvenčí může personál použít minci či jiný vhodný předmět, kterým lze „uzamčené“ dveře otevřít. Takové „uzamykání“ je zcela účelné. Je zajištěno soukromí a v případě nežádoucí či mimořádné události se personál dostane k osobě nacházející se na toaletě či v koupelně.

Trvám na již navrženém opatření vybavit toalety a sprchy zámky či výše popsány mechanismy.

Vážená paní ředitelko, v souladu s ustanovením § 21a odst. 4 zákona o veřejném ochrání práv Vás vyzývám, abyste se k výše uvedenému vyjádřila, a to ve lhůtě 40 dnů od doručení tohoto podání.

S pozdravem

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

4 ustanovení § 41 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů